

RZECZPOSPOLITA POLSKA
Rzecznik Praw Dziecka
Marek Michalak

ZEW/500/21-1/2014/AM

Warszawa, 28 kwietnia 2014 roku

Pani
Joanna Kluzik Rostkowska
Minister Edukacji Narodowej
Al. J. Christiana Szucha 25
00-918 Warszawa

Żeńsowa Pani Minister,

zwracam się do Pani Minister w imieniu rozgoryczonych rodziców, którzy proszą mnie o pomoc dla swoich dzieci ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, wobec których szkoły i placówki nie realizują zaleceń wskazanych w opiniach i orzeczeniach wydanych przez poradnie psychologiczno-pedagogiczne. Powodu takiej sytuacji skarżący dopatrują się w braku środków finansowych na ten cel. Problem niewłaściwego przepływu funduszy przeznaczanych z budżetu państwa na specjalne potrzeby edukacyjne uczniów sygnalizują też niektórzy dyrektorzy szkół i placówek. Jego rozwiązania dopatrują się w stworzeniu tzw. bonu edukacyjnego, czyli wprowadzeniu zasady, że środki przeznaczone na edukację ucznia ze specjalnymi potrzebami będą trafiały do szkoły lub placówki, do której on aktualnie uczęszcza. Pragnę również podkreślić, że nie po raz pierwszy występuję w tej sprawie do Ministra Edukacji Narodowej. Na powyższy problem wskazywałem już w 2011 roku, ale nadal nie został on rozwiązany.

Rodzice z zadowoleniem przyjęli wprowadzenie do systemu oświaty tzw. nauczania włączającego, które niewątpliwie służy integracji społecznej i nie izoluje dziecka z dysfunkcjami ze środowiska lokalnego. Szybko jednak okazało się, że stworzenie właściwych warunków do nauki dla tych dzieci wymaga dodatkowych środków finansowych, a tych dyrektorzy szkół często nie otrzymują od organów prowadzących.

Ministerstwo Edukacji Narodowej przekazuje każdej gminie środki finansowe na cele oświatowe, zwiększone o dodatkowe kwoty przeznaczone dla uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi (ich wysokość zależy od rodzaju dysfunkcji danego dziecka). Są to kwoty wystarczające, aby zapewnić im właściwe warunki nauki (dostosować formy

i metody pracy, a także zorganizować zajęcia specjalistyczne). Problem polega na tym, że powyższe środki nie zawsze trafiają do szkół i placówek, do których uczęszczają te dzieci. Przekazywane do gmin stają się częścią budżetu, którą jednostki samorządu terytorialnego mogą przeznaczać na dowolne cele oświatowe. Tracą na tym dzieci z dysfunkcjami – szczególnie uczęszczające do szkół ogólnodostępnych, bo tam stworzenie dla nich właściwych warunków edukacyjnych wymaga specjalnych środków finansowych. Jednak problem nieprzekazywania przez organy prowadzące pełnych kwot przeznaczanych na edukację dzieci z dysfunkcjami sygnalizują też dyrektorzy szkół specjalnych, ośrodków szkolno-wychowawczych, młodzieżowych ośrodków wychowawczych i młodzieżowych ośrodków socjoterapii. Wielokrotnie podejmowałem interwencje w takich sprawach – nie zawsze skuteczne z powodu braku odpowiednich uregulowań prawnych w tym zakresie.

Kolejnym problemem, na który chciałbym zwrócić uwagę Pani Minister, związanym z finansowaniem oświaty, a wskazywanym już nie tylko przez rodziców i dyrektorów, ale także przez organy prowadzące, jest brak wymogu przekazywania środków przez gminę, która już je otrzymała z budżetu państwa na edukację danego ucznia, do gminy, do której dziecko przeprowadziło się w trakcie roku szkolnego.

Panaceum na każdy z ww. problemów wydaje się stworzenie uregulowań prawnych powodujących, że pieniądze przekazywane z budżetu państwa na kształcenie i wychowanie danego ucznia będą „wędrowały za dzieckiem”, tj. trafiały do szkoły lub placówki, do której ono aktualnie uczęszcza.

W związku z powyższym, na podstawie art. 10 a ustawy z dnia 6 stycznia 2000 r. o Rzeczniku Praw Dziecka (Dz. U. z 2000 r. Nr 6, poz. 69 z późn. zm.), proszę o podjęcie działań zmierzających do rozwiązania ww. problemów i poinformowanie mnie o zajęтым stanowisku.

Z wyrazami szacunku
Marek Piątkowski

MINISTER EDUKACJI NARODOWEJ

Warszawa, 28 maja 2014 r.

DZSE.WSPE.523.190.2014.BM

Pan
Marek Michalak
Rzecznik Praw Dziecka
ul. Przemysłowa 30/32
00-450 Warszawa

Szanowny Panie Ministrze,

odpowiadając na wystąpienie z 28 kwietnia 2014 r. (znak pisma: nr ZEW/500/21-1/2014/AM) w sprawie pomocy dla dzieci ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, wobec których szkoły i placówki nie realizują zaleceń wskazanych w opiniach i orzeczeniach wydanych przez poradnie psychologiczno-pedagogiczne, z powodu braku środków finansowych przekazywanych na ten cel, uprzejmie informuję.

O zakresie, sposobie i źródle finansowania zadań oświatowych przesądzają przepisy art. 5a ust. 3 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 2004 r. Nr 256, poz. 2572, z późn. zm.), w myśl których środki niezbędne na realizację zadań oświatowych zagwarantowane są w dochodach jednostek samorządu terytorialnego. Zgodnie z art. 167 ust. 2 Konstytucji RP dochodami jednostek samorządu terytorialnego są: dochody własne, subwencje ogólne (w tym część oświatowa tej subwencji) oraz dotacje celowe z budżetu państwa.

Zgodnie z art. 27 ustawy z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego (Dz. U. z 2010 r. Nr 80, poz. 526, z późn. zm.), wysokość części oświatowej subwencji ogólnej dla wszystkich jednostek samorządu terytorialnego ustala corocznie ustawa budżetowa. Część oświatowa subwencji ogólnej jest jednym z dochodów jednostek samorządu terytorialnego i przekazywana jest do poszczególnych gmin, powiatów i województw samorządowych z budżetu państwa przez ministra właściwego do spraw finansów publicznych. Sposób podziału subwencji oświatowej pomiędzy samorządy terytorialne określa algorytm, stanowiący załącznik do

rozporządzenia ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania w sprawie sposobu podziału części oświatowej subwencji ogólnej dla jednostek samorządu terytorialnego.

Ze względu na rozbudowaną strukturę zadań edukacyjnych realizowanych przez jednostki samorządu terytorialnego, formuła algorytmicznego podziału subwencji oświatowej uwzględnia szereg czynników i parametrów obrazujących specyfikę kształtowania składowych elementów subwencji w odniesieniu zarówno do zadań szkolnych, jak i zadań pozaszkolnych. Algorytm podziału subwencji oświatowej uzależnia wysokość przyznawanych środków od skali i struktury realizowanych zadań, mierzonych liczbą uczniów i wychowanków, z uwzględnieniem liczby nauczycieli oraz ich stopni awansu zawodowego. Konstrukcja algorytmu opiera się na podstawowym założeniu, iż środki subwencyjne, dzielone są według kryteriów jednolitych i powszechnych, a zatem identycznych dla wszystkich jednostek samorządu terytorialnego. Algorytm podziału części oświatowej subwencji ogólnej przedstawia jedynie metodę podziału środków subwencyjnych pomiędzy jednostki samorządu terytorialnego, a o sposobie jej wydatkowania - zgodnie z art. 7 ust. 3 ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego - decyduje organ stanowiący jednostki samorządu terytorialnego.

Część oświatowa subwencji ogólnej nie jest dotacją celową, dlatego też podział kwoty subwencji oświatowej w jednostce samorządu terytorialnego na poszczególne szkoły i placówki, w tym na konkretne zadania, dokonywany jest według zasad wypracowanych przez tę jednostkę z uwzględnieniem ponoszonych kosztów funkcjonowania szkół i placówek, realizujących zadania wynikające z przepisów prawa oświatowego. Użyte w algorytmie podziału subwencji oświatowej pojęcie „ucznia przeliczeniowego” oraz wartości wag, odpowiadają średnim statystycznym, podczas gdy rzeczywiste zróżnicowanie jednostkowych kosztów pomiędzy szkołami, nawet szkołami tego samego typu na terenie tej samej jednostki samorządu terytorialnego, jest ogromne i wynika z bardzo wielu szczegółowych przyczyn. Pomiędzy poszczególnymi szkołami mogą występować znaczne różnice mające wpływ na jednostkowe koszty kształcenia. Jednak ostatecznie o podziale kwoty subwencji oświatowej w jednostce samorządu terytorialnego na poszczególne szkoły i placówki, decyduje dana jednostka samorządu terytorialnego, z uwzględnieniem obowiązujących przepisów.

Ponadto, zgodnie z art. 28 ust. 2 ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego, z ogólnej kwoty części oświatowej subwencji ogólnej wyodrębnia się rezerwę części oświatowej subwencji ogólnej, której wysokość wynosi 0,4%. Rezerwą części oświatowej subwencji ogólnej dysponuje minister właściwy do spraw finansów publicznych, po zasięgnięciu opinii ministra właściwego do

spraw oświaty i wychowania oraz reprezentacji jednostek samorządu terytorialnego (art. 28 ust. 3 ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego). Wśród kryteriów podziału 0,4% rezerwy części oświatowej subwencji ogólnej¹ jest m.in. dofinansowanie z tytułu wzrostu zadań szkolnych i pozaszkolnych polegającego na wzroście liczby uczniów przeliczeniowych² w stosunku do danych przyjętych do naliczenia algorytmem części oświatowej subwencji ogólnej.

W związku z powyższym, jeżeli w trakcie roku budżetowego uczeń zmieni szkołę, do której uczęszczał i będzie ona położona na terenie innej gminy, to gmina ta, może wystąpić z wnioskiem o przyznanie środków z rezerwy części oświatowej subwencji ogólnej³.

Uprzejmie informuję, że Ministerstwo Edukacji Narodowej, dostrzegając wagę opisywanego w piśmie problemu, rozważa możliwość podjęcia działań mających na celu precyzyjniejszą alokację środków naliczonych w części oświatowej subwencji ogólnej na uczniów niepełnosprawnych pomiędzy poszczególne jednostki samorządu terytorialnego, uznając za niezwykle ważne, by otrzymane przez jednostki samorządu terytorialnego środki skalkulowane na uczniów niepełnosprawnych, umożliwiały organom prowadzącym sfinansowanie organizowanych w szkołach i placówkach zajęć z zakresu rewalidacji oraz innych zajęć wskazanych w orzeczeniach i opiniach poradni psychologiczno – pedagogicznych.

Z wyrazami szacunku

Z upoważnienia
MINISTRA EDUKACJI NARODOWEJ
Tadeusz Sławecki
SEKRETARZ STANU

¹ Na 2014 rok.

² W związku ze zwiększeniem łącznej liczby uczniów (wychowanków) w szkołach i placówkach prowadzonych (dotowanych) przez jednostki samorządu terytorialnego.

³ W związku z wyznaczonymi kryteriami podziału rezerwy części oświatowej subwencji ogólnej na dany rok budżetowy.